

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ РОЗВИТКУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ ЛАТИНСЬКОЇ МОДЕЛІ НОТАРІАТУ

Проаналізовано тенденції розвитку нотаріату за часів сучасного українського державотворення. Висвітлено переваги латиської моделі нотаріату у контексті забезпечення ефективного функціонування суспільних взаємин. Обґрунтовано доцільність подальшого розвитку українського нотаріату в контексті латиської моделі та системного підходу до реалізації цієї мети.

Проанализированы тенденции развития нотариата во времена современного украинского государства. Освещены преимущества латышской модели нотариата в контексте обеспечения эффективного функционирования общественных отношений. Обоснована целесообразность дальнейшего развития украинского нотариата в контексте латышской модели и системного подхода к реализации этой цели.

The tendencies of the notary at the time of the modern Ukrainian nation. The advantages Latvian model notaries in the context of ensuring the effective functioning of public relations. The necessity of further development of Ukrainian Notaries in Latvian context model and a systematic approach to achieve this goal.

Постановка проблеми та мети дослідження. Попри низку існуючих труднощів суспільного розвитку Україна поступово наближається до стандартів правового суспільства, проте невирішеними залишаються багато нагальних проблем, серед яких і проблеми українського нотаріату. За часів незалежності інститут нотаріату, як і суспільство в цілому почав переживати процеси інтенсивної і, часто, суперечливої трансформації. З початком українського державотворення часів незалежності почалося відродження традицій латиського нотаріату, яке було перерване у радянський період. Однак сучасний український нотаріат містить в собі не лише нові традиції, але й чимало елементів успадкованих від радянського нотаріату. Тому, як часто звертають увагу правознавці, адміністративно-правовий статус суб'єкта державної нотаріальної діяльності згідно з чинним законодавством відрізняється неповнотою і суперечністю, потребує вдосконалення з урахуванням її публічно-правового характеру [7; 10; 13; 15; 16].

Залишають бажати кращого й стан функціонування й розвитку організаційних механізмів як державного управління нотаріатом, так і професійного самоврядування нотаріусів. На узбіччі уваги лишаються також і соціально–психологічні підвалини, які є необхідними умовами розвитку нотаріату латиського типу. Йдеться про необхідний для цього рівень розвою правосвідомості нотаріусів, населення, а також державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Тобто аналіз розвитку інституту нотаріату в незалежній Україні доцільно здійснювати в

контексті комплексного багатомірного підходу, яки склався в галузі державного управління.

Виходячи з такої міркувань було обрано **метою** даної статті системний аналіз розвитку державного управління нотаріатом в часи незалежного українського державотворення у напрямку створення ефективної системи нотаріату латинського типу.

Виклад основного матеріалу. Після набуття Україною статусу незалежної держави й кардинальної зміни векторів державотворення та суспільного розвитку найважливішою віхою в історії державного управління нотаріатом було Закону про нотаріат [1]. З прийняттям Верховною Радою України 02.09.1993 року Закону України «Про нотаріат» був змінений порядок допуску до посади нотаріуса, підвищилися вимоги для отримання права на зайняття нотаріальною діяльністю, з'явився інститут внесення страхової застави, порядок припинення нотаріальної діяльності, анулювання свідоцтва тощо. Поряд із приватним нотаріатом, з'явився інститут державного нотаріального архіву, розпочалася дискусія про відмову від державного нотаріату та перехід до нотаріату латинського типу тощо.

Однак з позицій вже сьогоднішнього дня слід зазначити, що Закон України «Про нотаріат», прийнятий у 1993 році, може вважатися Законом перехідного періоду, а з метою подальшого реформування нотаріату України, необхідність якого давно назріла, у Верховній Раді України розглядається одночасно біля десяти подібних один одному законопроектів нового закону. Особливістю цього процесу є те, що внесення змін та доповнень до Закону України «Про нотаріат» відбувається у межах дискусії про необхідність швидкого або поступового переходу від традицій радянського до нотаріату «латинського типу».

У свій час прийняття Верховною Радою Закону України «Про нотаріат» диктувалося новими економічними умовами, в яких опинилася наша держава, ставши на шлях побудови ринкової економіки. Закон містив чимало нових положень, але основним і революційним було створення інституту приватного нотаріату. Започаткування змін у побудові нової системи нотаріату зумовлювалося дедалі відчутнішою нестачею кадрів нотаріусів у період, коли на систему нотаріату покладалися нові завдання з оформленням договорів приватизації державного майна, коли в цивільно-правовий обіг вводилися нові об'єкти, яких не знало національне цивільне право до періоду перебудови.

Обсяг завдань, що покладалися на державний нотаріат, перевищив усі допустимі нормативи на підготовку до вчинення нотаріальних дій. Громадяни чи представники юридичних осіб нерідко не могли вчасно вирішити свої питання через надмірне завантаження нотаріусів. Тому назріла необхідність доступності нотаріальної діяльності. Вирішити всі ці питання простим збільшенням кількості працівників державних нотаріальних контор не уявлялось можливим. Це потребувало значних коштів на утримання приміщень державних нотаріальних контор і

заробітну плату державним нотаріусам. У той період і сформувався ідея започаткування в Україні інституту приватного нотаріату.

Сьогодні в Україні нотаріальна діяльність здійснюється на постійній професійній основі особою групою осіб, що мають відповідні знання і навички, уповноваженими від імені держави на її здійснення, але не входять у систему державних органів, або, принаймні, не є в повному розумінні складовими цієї системи, на підставі принципів незалежності і безсторонності, самофінансування і особистої відповідальності за здійснення діяльності. Навіть у тому разі, якщо діяльність здійснюється державними службовцями держава забезпечує матеріальний зміст таких осіб і відповідає за досконалі ними дії, при цьому воно не має права втручатися у сферу їх професійної компетенції.

Концептуальною основою розвитку сучасного українського нотаріату повинно бути створення правових, економічних і організаційних принципів і механізмів, які б забезпечували виконання цим інститутом таких завдань: найповніше і всебічне забезпечення реалізації громадянами та державою своїх майнових й інших законних прав та інтересів; надання цивільно-правовим відносинам стабільного, безконфліктного, прогнозованого й законного характеру; підвищення правового рівня і культури громадян; забезпечення реалізації фіскальних функцій та інтересів держави; створення умов для реалізації правової, економічної та інших реформ, що проводяться нині в Україні; створення умов для надання Україні статусу економічної зони, вигідної як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів.

Забезпечення ефективності державного управління нотаріатом, на нашу думку, можливе за умов залучення до механізму управління всіх існуючих методів – адміністративних, правових, економічних, політичних, соціально-психологічних, морально-етичних і комплексних державних механізмів управління.

Якщо виходити з аналізу зарубіжний досвід державного управління нотаріатом, який може бути використаний у державотворчих процесах в Україні, то наша держава стоїть перед вибором із існуючих у світі двох типів нотаріату: англосаксонської (common law) та латинського нотаріату (civil law).

Перша система існує в таких країнах як США, Англія, Австралія, Кіпр, Індія та ін. У правовій системах цих держав роль нотаріату є порівняно незначною, а функції нотаріусів зазвичай суміщається із діяльністю адвокатів [3; 14]. У контексті другої системи навпаки нотаріату надається роль одного із вагомих публічних інститутів [2; 6; 8]. Такі держави входять до Міжнародного Союзу Латинського Нотаріату і їх кількість сягає понад 80 країн, серед яких Австрія, Німеччина, Бельгія, Нідерланди, Греція, Іспанія, Італія, Франція та інші європейські країни.

У практиці державотворення Україні є доцільним використання саме системи латинського нотаріату за якою нотаріуси залишаються особами вільної професії, але здійснюють свою діяльність як представники

держави, що буде сприяти не тільки побудові ефективної системи охорони та захисту прав громадян приватними нотаріусами, але й забезпеченню охорони та захисту прав громадян за кордоном, а також входженням України до Міжнародного союзу нотаріату

У такому разі позитивний потенціал нотаріату міг би розкритися в наступних напрямках. Перший з них це економія державних коштів, бо розвинена система нотаріату, як показують міжнародні дослідження, знижує вартість адміністрації правосуддя для держави в 3-5 раз [5]. Другий позитив проявляється у зниженні спірності та конфліктного характеру цивільного обороту. Третій позитив – це полегшення і прискорення розгляду цивільних суперечок в судах, внаслідок особливо високої доказової сили та фактичної безперечності у нотаріальних актів. Четвертий позитив – це зменшення взагалі потреби у судочинстві. При цьому основним і природним засобом попередження правових конфліктів нотаріусом є його порада. Він є специфічним проявом законних повноважень нотаріуса і направлений на інформування зацікавлених осіб про всі аспекти юридичної ситуації, забезпечуючи, тим самим, виявлення і належну реалізацію волі сторін.

Велику роль може зіграти послідовне упровадження системи латинського нотаріату для вдосконалення і системи державного управління. Тут нотаріат може зіграти позитивну роль при дебюрократизації державного управління. Резерви тут криються в неминучому скороченні контрольних і ревізійних повноважень державних органів і посадовців, що здійснюють реєстрацію або інше підтвердження прав, заснованих на нотаріальному акті. Збереження даних повноважень у реєструючих органів в даний час є дублюючим по відношенню до публічних функцій нотаріуса, що забезпечує законність і реалізацію імперативних норм в приватних угодах.

Ще один резерв полягає у можливостях зниженні рівня корупції в системі державного управління, через ліквідацію дублюючих повноважень державних органів, бо при нотаріальному посвідченні операцій і здійсненні інших нотаріальних дій слід по можливості виключити безпосередню взаємодію громадян і організацій з компетентними органами держави, надавши відповідно до бажання сторін незалежному і неупередженому нотаріусу право особистого збору всіх документів, необхідних для здійснення нотаріального акту і додання йому повного правового ефекту.

Розвиток нотаріату сприяє і вдосконаленню фіскальної системи держави, що знаходить свій вияв у зниженні податкового і фінансового тягаря на учасників цивільного обороту та збільшенні обсягу податків і інших обов'язкових зборів і платежів, бо публічність і звідси абсолютна прозорість нотаріальної діяльності вже сьогодні перешкоджають ухиленню від сплати податків відносно майна, що стало предметом нотаріального акту.

При реформуванні правоохоронної сфери держави розвиток нотаріату сприяє зниженню загальної кримінальності цивільного обороту в сфері відносин власності через забезпечення «прозорості» і юридичної чистоти, скоюваних юридичних дій.

Позитивний потенціал нотаріату для розвитку економіки і вдосконалення соціальної системи держави похідний від особливого характеру його функцій і ролі нотаріату в цивільному обороті. Нотаріат здатний зробити тут свій позитивний вплив :

По-перше, за допомогою попередження правових конфліктів і судових суперечок. Попередження суперечок сприяє правовій стабільності, яка є обов'язкова умова всякого економічного зростання. Нотаріус гарантує юридичну безпеку скоюваних з його участю операцій, що складає головний елемент для обороту речей, кредитних ресурсів і інвестицій і перетворює його на один з вирішальних чинників економічного розвитку.

По-друге, за допомогою участі нотаріуса в ключових для економічного розвитку областях. Правова стабільність, як умова економічного розвитку, виявляється в упевненості громадянина у тому, що скоювані їм юридичні дії спричинять настання бажаного результату, а виникаючі з них суб'єктивні права одержать повну дійсність, ефективно виконання і захист. Саме на такій філософії будується практика, існуюча в багатьох державах правових традицій, визнання за нотаріусом провідної ролі у сфері обороту нерухомого майна, спадкового права, а також корпоративного права. У країнах цивільного права саме нотаріату держава відводить, як правило, практично виняткову роль в справі забезпечення безпеки відносин, пов'язаних з переходом права власності на нерухоме майно. При цьому офіційна влада виходить з достатньо простого постулату про те, що безпека встановлюючих право документів – це головне для економічного розвитку держави.

По-третє, за допомогою забезпечення міжнародного торгового обороту, вільного переміщення осіб і капіталу. Майже вся торгівля має зараз міжнародний характер, сприяючи економічному зростанню держав. Очевидно, що міжнародні комерційні операції потенційно несуть в собі більший ризик конфліктів, ніж «домашні» операції, що створює для таких відносин збільшують потребу в забезпеченні юридичної безпеки. Нотаріус, як через своє призначення по попередженню правових конфліктів, так і через свій статус незацікавленого і неупередженого юриста, а також особливих якостей нотаріального акту, стає дуже важливим суб'єктом, що гарантує безпеку приватних осіб і організацій у відносинах з іноземним елементом.

Крім того, планування і, особливо – регулювання міжнародного спадкоємства завжди довіряється нотаріусу в цілях рішення нерідко надзвичайно складних проблем, пов'язаних із забезпеченням справедливого переходу і розділу спадкового майна спадкоємцями, а також із сплатою, що належать державі податків.

Нарешті, нотаріус, що відноситься до системи латинського нотаріату, забезпечує в своїй діяльності єдині стандарти попередження суперечок, безпеки і юридичної техніки, як і в інших 73-х державах світу, об'єднуючих більше 3 мільярдів чоловік. У результаті, це полегшує торгівлі і особисті відносини міжнародного характеру. Однак, слід також врахувати, що попри загальні риси національних нотаріальних систем латинського типу, положення нотаріуса в конкретних державах може відрізнятися. Наприклад, в Європі існує три основні моделі латинського нотаріату: німецька, французька і змішана [6; 11].

Для німецької моделі характерна незначна активність нотаріуса в реалізації інтересів осіб, які до нього звернулися: проведення консультацій, участь у переговорах, збір необхідних документів, роль нотаріуса зводиться до розробки відповідного акта і його подальшого посвідчення. Здійснення нотаріальних функцій має деколи надмірно формалізований, нетворчий характер. У той же час, цей формалізм дозволяє додержуватися більшої одноманітності відносно використовуваних процедур і змісту отримуваних документів, виключає можливість конкуренції між нотаріусами. Український нотаріат ближче саме до німецької моделі [2].

У рамках французької моделі нотаріуси достатньо ініціативні: повністю беруть на себе всі турботи осіб, що звернулися, починаючи від збирання необхідних документів, проведення переговорів, складання і посвідчення документів, закінчуючи реєстрацією нотаріально засвідченого документа в компетентних державних і/або муніципальних органах. Французька модель передбачає індивідуальний підхід, при якому працівники нотаріальної контори забезпечують отримання бажаного клієнтом правового результату.

Змішана модель поєднує в собі деякі елементи вищезазначених моделей та існує в Іспанії, Нідерландах, Швейцарській Конфедерації та низці інших країн. Статус нотаріуса в цих країнах також різний, переважно нотаріуси здійснюють свої функції в рамках приватної практики, в деяких країнах нотаріуси є державними службовцями (деякі землі Німеччини, близько половини кантонів Швейцарської Конфедерації, Португалії, Куби). В інших країнах державні нотаріуси і нотаріуси, що займаються приватною практикою, існують одночасно. Призначаються нотаріуси на посаду, як правило, державою на конкурсній основі. До обов'язкової компетенції нотаріуса в більшості країн Латинського нотаріату відноситься посвідчення договорів купівлі-продажу нерухомого майна, договорів позики, забезпеченої заставою нерухомості (іпотекою), шлюбних контрактів, дарування тощо. Реальна роль нотаріату в різних країнах також неоднакова. Так, в Іспанії, нотаріусами працюють юристи високого класу, які нерідко викладають в університетах, а розробкою договорів і виконанням супутніх формальностей зайняті в основному адвокати.

Однак розбудова системи приватного нотаріату для державного управління означає вибір між двома його варіантами: англосаксонським,

який передбачає тотальну приватизацію нотаріальних функцій і латинського, який функціонує на засадах франчайзингу.

У випадку англосаксонського нотаріату можна говорити про граничну форму повної приватизації ринку нотаріату, коли нотаріальні послуги розглядаються як товар, який повинен завоювати ринок і нотаріат стає залежним від маркетингових зусиль щодо пошуку клієнтів. Більше того така форма нотаріату припускає можливість вільного обговорення питань оплати, не містячи тим самим, поняття обов'язкового нотаріального тарифу. Домовившись з клієнтом нотаріус, роль якого часто виконує адвокат, фактично за таких умов є звільнений від обов'язку бути неупередженим і має великий ступінь асоціації з інтересами клієнта.

Тому в англосаксонському варіанті має місце нотаріат, з одного боку повністю вільний від корупції, оскільки виплати клієнта за реалізацію свого інтересу повністю легалізовані, а з другого – вивільнення «пристрасті до гонитви за наживою», перетворює англосакську систему в машину по створенню суперечок, що коштують економіці країни, її громадянам та юридичним особам величезних грошей. При цьому в суспільстві формується ментальність, коли кожна сторона угоди при допомозі адвоката намагається добитися для себе максимуму переваг і нікого не турбує справедливість. Іншими словами, втрати від корупції просто приймають іншу форму і виникають в іншому секторі ринку за поданням правових послуг.

З таких міркувань ще раз варто наголосити на необхідності більш м'якого впровадження в Україні більш м'якого варіанту розвитку приватного нотаріату в контексті його латиської моделі. Адже ключовою проблемою державного управління нотаріатом в ринкових умовах є те, щоб «Невидима рука» правового ринку незалежного нотаріату створювала умови для того, щоб приватний інтерес нотаріуса співпав з інтересами всього суспільства і конкретних клієнтів нотаріуса. Нотаріальний тариф, який стягає незалежний нотаріус, після всіх необхідних вирахувань належить йому. Тим самим він зацікавлений в результаті своєї роботи. Піклуючись про зростання свого доходу, він природним чином зацікавлений в підтримці комфортних умов для клієнтів та підвищенні якості нотаріальних послуг, чого немає зазвичай в державних нотаріальних конторах, і у випадку ліквідації позабюджетного нотаріату місцевим властям треба бути знов готовими до давно забутих величезних черг у нотаріальних контор, а значить, до додаткового чинника корупції.

Тому ринковий нотаріат вимагає достатньо обережного втручання держави в питання ціноутворення нотаріальних послуг. Основна небезпека виходить від як від надмірного так і недостатнього державного втручання в сферу нотаріальних послуг. При цьому слід враховувати, що ринок нотаріальних послуг має принципові відмінності від інших різновидів ринку приватного блага. В тому випадку, якщо віддати встановлення ціни на нотаріальному ринку на відкуп «невидимій руці», рівновага попиту і пропозиції може встановитися на рівні, недоступному більшості громадян.

Нотаріус же здійснює публічно-правові функції, тобто функції, доступ до яких повинен бути відкритий незалежно від матеріального достатку.

Таким чином, метою державного управління розвитком нотаріату в сучасній Україні повинно бути не лише вирішення окремих локальних проблем, а встановлення ефективного позасудового забезпечення охорони та захисту законних прав й інтересів громадян, установ, підприємств, організацій, територіальних громад і держави, ґрунтованого на єдиних принципах, формах і методах організації та здійснення нотаріальної діяльності. Такий системний підхід до вирішення кола проблем нотаріату може запобігти «монополізації» нотаріальної діяльності, використанню нотаріату як виду бізнесу, розвитку інших негативних тенденцій, що порушують принципи незалежності та неупередженості нотаріуса, його організаційної й економічної самостійності.

Слід також відзначити і такі позитивні моменти впровадження латинського нотаріату в Україні як можливість використовувати досвід інших країн, зокрема тих, що об'єднались у Міжнародний союз латинського нотаріату. Цей союз вирішує питання вдосконалення та уніфікації національного нотаріального законодавства, обміну досвідом між країнами-учасниками, забезпечення незалежності професії нотаріуса водночас із контролем за ним з боку держави.

Отже, можна говорити про те, що в Україні на сьогодні існують передумови та підстави для реформування нотаріату. Понад те, оскільки саме нотаріуси «стоять на межі поєднання людини та закону», тобто першими формують практику застосування законодавства, зміни у діяльності нотаріату є доцільними, необхідними та такими, що сприятимуть становленню громадського суспільства у нашій країні.

Висновки. Основними тенденціями розвитку організаційно-правових засад державного управління нотаріатом є орієнтація української законотворчості на входження до латинської системи нотаріату, зменшення імперативності та звуження меж державного впливу на нотаріальну діяльність, рух у бік переходу до єдиної форми нотаріальної діяльності.

Забезпечення ефективності державного управління нотаріатом можливе за умов залучення до механізму управління всіх існуючих методів – адміністративних, правових, економічних, політичних, соціально-психологічних, морально-етичних і комплексних державних механізмів управління.

Використані джерела інформації:

1. Закон України „Про нотаріат” від 2 вересня 1993 року, „Відомості Верховної Ради України” – 1993. - №39 – ст.383.
2. Бодарева М. Особливості організації системи нотаріальних органів у країнах латинського нотаріату / М. Бодарева // Право України. – 2006. – N 4. – С. 146-149.
3. Бодарева М. В. Англосаксонський нотаріат: особливості організації та функціонування // Університетські наукові записки, 2006, № 3-4 (19-20), с. 153-159. www.univer.km.ua

4. Грицяк І.А. Розвиток європейського управління в контексті впливу на державне управління в Україні: Автореф. дис... д-ра наук з держ. упр. / І.А. Грицяк; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2006. – 36 с.
5. Гулевська Г.Ю. Державне регулювання відносин у галузі нотаріальної діяльності в Україні та зарубіжних країнах: минуле, сучасність та перспективи // Влада.Людина.Закон.- 2002.- №9.- С. 140-146.
6. Гусарева О. С. Роль міжнародного союзу латинського нотаріату у реалізації міжнародного приватного права // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Особливості розвитку правової держави в умовах активізації євроінтеграційних процесів: проблеми теорії і практики». – К., 2010. – С. 253–254.
7. Данюк Л.В. Управління нотаріатом в Україні [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Данюк Леся Василівна ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. - К., 2011. - 20 с.
8. Ди Каньо В. Общие принципы организации свободного нотариата и его отношение с государственными органами // Нотаріальний вѣстник. – 1997. – № 3. – С. 8-13.
9. Долгов М.А. Большая история нотариата // Нотариус. – 2000. – № 3 (23). – С. 76-80.
10. Комаров В.В. Нотаріат: перспективи унормування, законодавство, судова практика: наук. вид. / В.В. Комаров, В.В. Баранкова. – Х.: Право, 2008. – 536 с.
11. Полешко А. Нотаріат і державно-правові інституції (з міжнародного симпозіуму) / А. Полешко // Право України. – 2001. – N 7. – С. 135-136.
12. Половцев О.В. Аналіз світового досвіду формування критеріїв оцінювання якості державного управління / О.В. Половцев // Держава та регіони. Сер. Держ. упр. – 2010. – Вип. 4. – С. 24-28.
13. Радзівська, Л.К. Нотаріат в Україні: Навч. посіб. / Л.К. Радзівська, С.Г. Пасічник; Ред.: Л.К. Радзівська; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – 2-е вид., стереотип. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 528 с.
14. Решота В.В. Англосаксонська модель адміністративної юстиції в державному управлінні: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01 / В.В. Решота; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Л., 2008. – 20 с.
15. Семаков Г.С. Нотаріат в Україні: Курс лекцій / Г.С. Семаков, С.П. Кондракова; Міжрегіон. Акад. упр. персоналом (МАУП). – К., 2001. – 120 с.
16. Сміян Л.С. Нотаріат в Україні: навч. посіб. / Л.С. Сміян, Ю.В. Нікітін, П.Г. Хоменко; Нац. акад. упр., Акад. муніцип. упр. – 2-ге вид., стер. – К.: КНТ, 2008. – 677 с.

Рецензент: Серьогін С.М., д.держ.упр., професор.

УДК 35

Бачевська І.П.,
аспірант кафедри державного
управління і менеджменту
НАДУ при Президентові України

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМИ ПРОЕКТАМИ

У статті проаналізовано нормативно-правове забезпечення функціонування інституту національного проектування, досліджено ключові терміни та поняття, розглянуто відповідність затверджених пріоритетних інвестиційних проектів іншим стратегічним документам держави, окреслено питання ресурсного забезпечення національних проектів.

В статье проанализированы нормативно-правовое обеспечение